

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

Problematika agrese v úpolových
sportech - box

Diplomová práce

(bakalářská)

Autor: Tomáš Ivachov, Ochrana obyvatelstva

Vedoucí práce: Mgr. Michal Šafář, Ph.D

Olomouc 2015

Jméno a příjmení autora: Tomáš Ivachov

Název diplomové práce: Problematika agrese v úpolových sportech - box

Pracoviště: Katedra společenských věd v kinantropologii

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Michal Šafář, Ph.D.

Rok obhajoby diplomové práce: 2015

Abstrakt: V bakalářské práci se zabýváme popisem hladiny agresivity u amatérských a rekreačních boxerů pomocí osobnostního inventáře B-D-I. Porovnáváme agresivní hodnoty boxerů a zjišťujeme, do jaké míry hodnoty souvisí s reálem. Vzorek tvoří 30 sportovců ve věku starších 18 let. Výzkumu se zúčastnilo 15 rekreačních a 15 amatérských boxerů. Všichni jsou aktivní sportovci a pravidelně absolvují tréninkové jednotky. Analýza proběhla pomocí B-D-I (Buss-Durkee-Inventory). Výsledky prokázaly odlišnost agrese mezi rekreačními a amatérskými boxery. Celkově vyšší míru agrese prokázali rekreační boxeři.

Klíčová slova: agresivita, box, B-D-I, sport, agrese, hostilita, násilí

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

Author's first name and surname: Tomáš Ivachov

Title of the master thesis: The issue of aggression in combat sports - boxing

Department: Department of Social Sciences in Kinantropology

Supervisor: Mgr. Michal Šafář, Ph.D.

The year of presentation: 2015

Abstract: In this bachelor thesis we deal with the description of level of aggression among amateur and recreational boxers with personality inventory BDI. We compare the values of aggressiveness of boxers and we find out the extent how much the values are relates to reality. The sample consists of 30 athletes over 18 years old. The research involved 15 recreational and 15 amateur boxers. All of them are active sportsmen and regularly attend training units. The analysis was carried out using the BDI (Buss-Durkee-Inventory). The results showed a difference between aggression recreational and amateur boxers. Overall, a higher degree of aggression proved recreational boxers.

Keywords: aggressiveness, boxing, B-D-I, sport, aggresion, hostility, violence

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně pod vedením Mgr. Michala Šafáře, Ph.D., uvedl všechny použité literární a odborné zdroje a dodržoval zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 28. června 2015

.....

Děkuji Mgr. Michalovi Šafářovi, Ph.D. za pomoc a cenné rady, které mi poskytl při vedení diplomové práce. Dále děkuji všem respondentům za jejich důvěru, ochotu a poctivost při vyplňování dotazníků.

OBSAH

1 ÚVOD	8
2 PŘEHLED POZNATKŮ.....	10
2.1 Pojem agrese, agresivita.....	10
2.2 Náchylnost k agresi.....	12
2.3 Vztah pohlaví a věku k agresi.....	15
2.4 Zvládání agrese.....	16
2.5 Bojové sporty.....	17
2.5.1 Sport.....	17
2.5.2 Úpolové sporty.....	18
2.5.3 Agrese a agresivita v bojových sportech.....	18
2.6 Box.....	19
2.6.1 Definice boxu.....	19
2.6.2 Současné váhové kategorie - muži.....	20
2.6.3 Náročnost boxu.....	20
2.7 Osobnost sportovce.....	20
2.7.1 Vliv sportu na osobnost člověka.....	21
2.7.2 Osobnostní rysy ve sportovních přístupech.....	21
2.7.3 Výběr sportovních talentů.....	21
2.7.4 Sociální učení.....	22
2.7.5 Sportovní vzory.....	23
2.7.6 Lásky ke sportu.....	24
3 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	25
3.1 Hlavní cíl.....	25
3.2 Výzkumné otázky.....	25
4 METODIKA.....	26
4.1 Participantí.....	26
4.2 Sběr dat.....	26
4.3 Zpracování dat.....	27
5 VÝSLEDKY.....	28
5.1 Celkové výsledky agresivity.....	28
5.2 Celkové výsledky hostility.....	29

5.3 Celkové výsledky dotazníku B-D-I.....	30
5.4 Výsledky jednotlivých subtestů.....	31
5.4.1 Fyzická agrese.....	31
5.4.2 Nepřímá agrese.....	32
5.4.3 Iritabilita.....	33
5.4.4 Negativismus.....	34
5.4.5 Resentiment.....	35
5.4.6 Podezíravost.....	36
5.4.7 Verbální agrese.....	37
5.4.8 Pocit viny.....	38
6 DISKUSE.....	39
7 ZÁVĚR.....	41
8 SOUHRN.....	42
9 SUMMARY.....	43
REFERENČNÍ SEZNAM.....	44
PŘÍLOHY.....	46

1 ÚVOD

Agresivita je v psychologickém slovníku definována jako „tendence k útočnému jednání vůči druhé osobě či okolí.“ Celá řada psychologů tvrdí, že agresí lze rozdělit na pozitivní a negativní, tedy tu přirozenou a nepřirozenou, ale lze přesně tyto hranice určit? Podle mého názoru nelze – vše totiž závisí na mnoha faktorech, jako je sociální prostředí či charakter jedince, kultura dané společnosti apod.

Agresivita a násilí se podle mého názoru staly díky civilizaci přirozenou součástí našeho života a záleží jen na citlivosti jedince jaké formy této agresivity a násilí vnímá a které ho příliš neudivují. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že agresivní člověk je velmi nebezpečný sobě i svému okolí, neboť ve stavu zuřivosti je schopen ublížit nejen sobě, ale také svým blízkým. Díky sdělovacím prostředkům jsme denně zaplavováni násilím a agresivitou a to nejen ve filmech, ale také v televizním zpravodajství.

Naštěstí se dá agresivita určitým způsobem ventilovat, například sportem. V dnešní době máme na výběr z velkého množství sportovních disciplín, přitom nejefektivnější jsou sporty kontaktní.

Vybral jsem si box i přesto, že jsem celý život hrál lední hokej. Od útlého věku jsem začal s hokejem, navštěvoval sportovní třídy a žil jen pro tento sport. Ovšem box je podle mého názoru ze všech sportů nejvíce džentlmenský, všestranný a dále také inteligentní. Sportovec zkrátka musí disponovat ve všech směrech. V boxu jsem se ve své váhové kategorii probojoval až do nejvyšší střeoevropské soutěže zvané interliga. Celkově bojová umění vidím jako pohybové formy, které zrály po mnoho generací do dnešní podoby, ať již jde o běžně známé formy džúdó, taekwondo, aikidó apod. Ve své pohybové podobě s sebou nesou historii, filozofii, ale i duchovní rozměr, který se nutně dotýká těch, kdo si pohybovou formu „oblečou“ na své tělo a zažívají s ní setkání svého vlastního psychického typu.

V bakalářské práci se budeme zabývat projevy agresivity, které se samozřejmě projevují v jednotlivých zápasech a boxeři jim nesmí příliš podlehnout, nebo je dávat najevo. Pozorovány jsou osoby starší 18 let, a to buď rekreační, nebo naopak amatérští boxeři. Agresivita se může u každého sportovce projevit jiným způsobem a v novodobém sportu, zejména v boxu je zcela nezbytné dominovat v každé stránce, a to i zvládnutí své vlastní agresivity.

V teoretické části se budeme zabývat pojmem agresivita, náchylnosti k agresí, vztah pohlaví a věku k agresí a samozřejmě zvládnutím agrese. Dále přejdeme na bojové sporty, vysvětlíme si, co to je sport samotný, něco o úpolových sportech a o agresivitě v bojových sportech. Dále se budeme zabývat samotným boxem, od jeho definice, současných váhových kategorií až po náročnost tohoto sportu. Nakonec si něco řekneme o osobnosti sportovce.

V praktické části porovnáme hladinu agresivity mezi rekreačními a amatérskými boxery, celkovou agresivitu a také celkovou hostilitu. Podle výsledků z osobnostního inventáře B-D-I vyhodnotíme jednotlivé kategorie agresivity. Podrobněji bych se této problematice chtěl věnovat v bakalářské práci.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

Agresivita je útočné chování člověka vůči druhému člověku. Určitou míru agresivity má v sobě každý, takže je to vlastnost, kterou disponujeme všichni. Projevuje se útočným či nepřátelským jednáním vůči druhému člověku, skupině lidí nebo i proti sobě samému. Agresivita však může být chápána také jako cílevědomé jednání, jímž chceme něčeho dosáhnout.

Agresivita nepatří do kategorie hněvu, jedná se o emoční stav člověka. Podle Hartla a Hartlové (2010) se jedná o sklon k útočnému jednání, v etiologii vůči druhému jedinci vlastního druhu. Může se jednat o reakci, která vychází z pocitu vlastního ohrožení, z trvalejšího osobnostního rysu nebo ze symptomu duševní poruchy nebo choroby.

2.1 Pojem agrese, agresivita

Agrese (aggression)

Je součástí našich každodenních zkušeností, ať již přímých, nebo zprostředkovaných. Agrese zahrnuje velkou škálu projevů. To je důvod, proč může nabývat několika významů. Agrese může být chápána jako násilné narušení práv jiného člověka, jako ofenzivní jednání nebo procedura, ale také jako asertivní jednání. Někdy je agrese vysvětlována pomocí agresivního pudu odpovědného za široké spektrum chování, které nemusí být ve své podstatě nutně agresivní. Agrese může být chápána jako komponenta normálního chování, která je v určitých podnětových souvislostech a ve formách zaměřených na cíl uvolněna, aby uspokojila vitální potřeby nebo aby překonala ohrožení fyzické nebo psychické integrity. Tato pozitivní funkce agrese slouží k ochraně člověka jako jedince a jako druhu a nikdy, s výjimkou predátorské aktivity, není primárně zaměřena na destrukci oponenta. Agrese je také někdy chápána jako nutný základ intelektuálního vývoje člověka, nezbytný předpoklad k získání nezávislosti a jeho hrdosti. Jindy je agrese pojímána jako chování bez motivace, tj. jako udílení škodlivých stimulů druhému člověku. Mnoho lidí označuje za agresi chování, které není v souladu se schvalovanými sociálními pravidly. Než o agresi se často mluví o donucovacích způsobech jednání, kde je primárním cílem získání moci nad druhým člověkem, ovlivnit ho nebo si například potvrdit vlastní hodnotu. Agrese může být vymezena také jako vyhledávání záliby v ubližování jiným lidem. V tomto případě je agrese zdrojem potěšení, uspokojení ze sebe sama, je to legrace, agresivní veselí a bujarost (Čermák, 1998).

-Agrese bývá nejčastěji definována jako jednání s cílem ublížit člověku nebo zvířeti

(Pechová, 2011).

- Agrese je jakákoliv akce nebo hrozba akcí, kterou jednatel zmenšuje svobodu nebo genetickou způsobilost jiného jedince (Hartl & Hartlová, 2010).
- Agrese znamená útočné chování proti druhým osobám nebo vůči vlastní osobě, které v určitém okamžiku nastupuje jako reakce na skutečné nebo zdánlivé ohrožení (omezení) vlastní moci (Geist, 2000).
- Agrese je účelové chování, jehož cílem je udělit škodlivý podnět a získat tím vlastní výhodu (Hošek, 1992).
- Agrese může být fyzická či verbální, přímá či nepřímá, respektive agrese zástupná. Tato agrese směřuje vůči objektu či osobě nespojené s původním cílem (Pechová, 2011).
- Agrese je vnitřní energie projevující se původně v aktivitě a později v rozmanitých sociálně naučených formách chování od sebeprosazování až ke krutosti (Nakonečný, 1995).

Agresivita (aggressiveness)

- Stabilní predispozice v připravenosti k agresi, je dána dědičností, naučeným chováním, sociálními normami (Výrost & Slaměník, 1997).
- Opakovaný děj, tendence k útočnému jednání vůči druhé osobě či okolí (Hartl, 1993).
- Nepatří do kategorie hněvu, jedná se o emoční stav člověka (Blahutková & Sližik, 2014).
- Tendence k napadání, která je v těsném vztahu s frustrací, dynamismus jedince, který neutíká před bojem ani potížemi (Sillamy, 2001).

Autoagrese

- Sebevražedný pokus, čili nedokonalá sebevražda. Na vzestup počtu sebevražd mají vliv politická situace (hodně sebevražd po válce, k nárůstu sebevražd došlo také počátkem sedmdesátých let), ekonomické krize (nejvíce sebevražd bylo v roce 1934, jednalo se o 4007 osob, tj. o více než dvojnásobek dnešního stavu), v současnosti dochází k nárůstu sebevražd ve všech zemích zasažených ekonomickou krizí, v Evropě nejvyšší nárůst zaznamenalo Řecko (Pechová, 2011).

Hostilita (hostility)

- Nepřátelský postoj. Hostilní jedinec hodnotí druhé lidi výlučně kriticky a negativně (Čermák, 1999).

Násilí (violence)

- záměrný pokus fyzicky někomu ublížit (Čermák, 1998).
- Subkategorie agrese, záměrný pokus někomu ublížit. Agrese je motivačním zdrojem násilí, násilí je jedním z projevů agrese (Čermák, 1999).

Emoce (emotions)

- vědomá duševní reakce subjektivně prožívaná jako určitý cit či pocit, obvykle zaměřená vůči určitému objektu, doprovázená fyziologickými změnami a výrazovými projevy a podněcující k určitému způsobu chování. Zdrojem emocionální reakce může být také postupné hromadění drobných negativních prožitků. Jedinec se postupně stává zranitelnějším vůči nejrůznějším podnětům a vybavení agrese je potom mnohem snadnější (Čermák, 1998).

Asertivita (assertiveness)

- Zdravé sebeprosazení, sebezpřijetí, sebeotevření, sebeobjevení, sebeprojevení. Umění něco jasně tvrdit a stát na svém slovu; asertivně odmítat znamená jednat stručně, jasně, klidně a rozhodně. Asertivita je schopnost prosadit se bez zjevné agresivity. Je založena na dostatečném sebevědomí, na souboru komunikačních a sociálních dovedností, které umožňují člověku prosazovat vlastní zájmy a přitom respektovat přání a zájmy druhých (Hartl, 2000).

2.2 Náhylnost k agresi

Můžeme nějak odlišit víceméně náhodnou agresivní epizodu od sklonu opakovaně jednat agresivně ve stejných nebo různých situacích? Zdá se, že někteří lidé jsou k agresi predisponováni více než jiní, což znamená, že mají vlastnosti, jež usnadňují vybavení agrese.

Charakteristiky osobnosti, jež konstatují takovou tendenci, musí být nutně stabilní v čase. V běžném životě se člověk chová tak, jako kdyby osobnost byla faktem, posuzuje jiného člověka podle toho, zda se chová nerozporuplně v různých situacích a v různém čase. Lidé jsou závislí více na situačních vlivech, než na osobnostních predispozicích. Máme tendenci připisovat lidskému chování, myšlení a cítění větší konsistenci, než ve skutečnosti má (Čermák, 1998).

Podle Berkowitz (1994) rozlišení emocionálně reaktivní a instrumentální agrese lze popsat dva typy agresorů: emocionálně reaktivní a instrumentální:

Emocionálně reaktivní typ násilníka

Většina agresorů náleží do této kategorie. Je pro ně charakteristická prchlivost, snadná vznětlivost či výbušnost a rychlý přechod k impulzivní reakci při poměrně slabém vnějším nebo vnitřním podnětu. Agrese u těchto osob vznikne nikoli jako prostředek k dosažení nějakého cíle, ale proto, že se snadno nechají vyprovokovat a že jsou emocionálně vznětliví. Do uvedeného typu náleží i lidé s vysokou mírou dráždivosti a náchylnosti k emocionálním reakcím. Souvislost těchto vlastností s manifestními projevy agrese prokázala celá řada výzkumů.

Instrumentální typ násilníka

Pro osoby náležející do tohoto typu je charakteristické, že agresí uplatňují tehdy, chtějí-li vědomě uspokojit svoje potřeby, dosáhnout nějakého cíle, například získat peníze, moc, postavení apod. Tak jako emocionálně reaktivní typ může být někdy přesvědčen, že se mu agrese vyplatí, tak i instrumentální typ agresora může někdy „ztratit hlavu“ a propuknout v hněv nebo reagovat zuřivě. Představitelem tohoto typu je tyran ve skupině, jedinec, který si v kolektivu vybere oběť a šikanuje ji. Tyrani nejsou úzkostní, netrpí pocity méněcennosti, jsou spíše sebejistí, agresí iniciují sami při absenci provokujících situačních faktorů, jednají chladně a záměrně, agresivní scény si sami aranžují a oběti si sami vybírají. Tyrani nepocházejí výhradně z neprivilegovaných, socioekonomicky slabých vrstev. Můžeme se domnívat, že mají silnou potřebu ovládat druhé nebo skrývat svůj strach za maskou převahy nad jinými, avšak evidentní je pouze zjištění, že šikanující jedinci nedávají najevo žádné emoce. Jejich cílem je ublížit oběti, a tak jednají spíše takticky a promyšleně.

Podle Čermáka (1998) násilníky dále rozdělujeme:

- **Násilníci nadměrně kontrolující svoje agresivní impulzy**

Tento typ je nebezpečnější než známější kategorie násilníků se slabou kontrolou agresivních impulzů. Jsou to osoby, které jsou úkorně a intenzivně puzeny k agresi, ale potlačují jakékoliv otevřené projevy agrese.

- **Lidé mající potěšení z krutosti**

Někteří agresori se dopouštějí na druhých násilí proto, aby uspokojili potřebu vidět a slyšet trpícího jedince. Utrpení druhých v nich vyvolá potěšení. Většinou jsou tyto lidé necitlivé a nemají dostatek empatie.

- **Psychopatická osobnost**

Extrémně nápadné agresivní chování, které se často opakuje, a tak vzbuzuje dojem zvláštní konstelace vlastností. Britský lékař Prichard v roce 1835 označuje tento typ pacientů diagnostickou kategorií morálního šílenství. Českému psychiatru Heverochovi se jeví nápadná akcentace některých charakteristik osobnosti včetně agresivních jako podivná, a proto o psychopatech píše jako o podivínech a lidech nápadných.

- **Deskriptivní typologie agresorů**

Obecněji pojaté typy násilníků mohou představovat prototypy náchylnosti k agresi použitelné i na nekriminální populaci. Násilníci posilující svůj sebeobraz mají strach, že jsou bezcenní a nedůležití. Pokoušejí se přesvědčit druhé, že jsou nebojácní a tvrdí. Násilníci ochraňující svůj sebeobraz se domnívají, že druzí špiní jejich image, a proto jej agresivně proti všem brání. Násilníci shovívaví k sobě jsou přesvědčeni, že druzí jsou na světě proto, aby jim sloužili. Pokud někdo odmítne chovat se podle jejich představy, vyvolá to v nich hněv a reagují agresivně.

- **Hostilní atribuční chyba**

Osoby s výraznou tendencí vnímat druhé na základě hostilní atribuční chyby představují další kategorii lidí náchylných k agresi. Pokud člověk trvale připisuje

zlovolné úmysly druhým osobám, dopouští se hostilní atribuční chyby. Lidé s tímto sklonem častěji sáhnou po agresivní odplatě jako prostředku řešení interpersonálních konfliktů než lidé, kteří jsou schopni vnímat, že motivy jednání lidí mohou být i jiné než jen úmysl ublížit.

- **Osobnost typu A**

Do této kategorie patří lidé, kteří jsou velmi soutěživí, touží po vítězství, chtějí předčít ve všem ostatní a dokáží pro to udělat cokoli. Podléhají časovému tlaku pro dokončování úkolů, neboť právě tento aspekt je pro ně mimořádně naléhavou výzvou. Neustále spěchají a jsou velmi netrpěliví, když jiní lidé nebo okolnosti je podle jejich názoru zdržují. Chtějí stihnout mnoho věcí naráz. Náchylnost tohoto typu k chorobám srdce a krevního oběhového systému je všeobecně známá. Z hlediska tendence k agresi je důležitý fakt, že nejde o jedince závislé na práci, kteří žijí jen svou prací, a proto se stále cítí pod jejím tlakem, ale o osoby extrémně soutěživé, se sklonem k hněvivým reakcím, hostilitě a agresivitě.

- **Místo kontroly**

Místo kontroly má dva výrazné zástupce jako nositele této vlastnosti: internalisty a externalisty. Internalisté mají pocit, že jsou schopni ovlivňovat podněty přicházející z vnějšího prostředí. Externalisté jsou přesvědčeni o své bezmoci vůči silám prostředí, jež je obklopuje. Internalisté chápou agresi jako jeden z možných prostředků, jak kontrolovat běh svého života, jak dosahovat vytoužených cílů, jak se zbavovat překážek nebo jak manipulovat s jinými lidmi. Externalisté díky svému fatalistickému pojetí života nevidí v agresi její instrumentální hodnotu a agresivně reagují zpravidla po opakované a nesnesitelné provokaci. Jejich agrese je výhradně emocionální.

2.3 Vztah pohlaví a věku k agresi

Statistické údaje vypovídají, že muži páchají více kriminálních činů, jako jsou vraždy, ozbrojené loupeže atd. Muži jsou také popisováni jako agresivnější a v interpersonálním konfliktu mají tendenci reagovat fyzickou agresi ve větší míře než ženy. Ve všech kulturách

se tato zjištění více či méně potvrzují. Přes všeobecný souhlas, že muži jsou fyzicky agresivnější než ženy, existují různé názory na ženský a mužský modus agrese (Reinisch & Sanders, 1986).

- Muži jsou všeobecně agresivnější než ženy ve všech lidských společnostech.
- Muži jsou ve srovnání s ženami agresivnější v raných fázích života, tj. v době, kdy tlak utváření agrese jedince mužského pohlaví není tak výrazný.
- Vyšší míra agrese je zjišťována nejenom u jedinců mužského pohlaví, ale i u samců subhumánních primátů.
- Agrese souvisí s pohlavními hormony a může být těmito substancemi ovlivněna.

2.4 Zvládání agrese

Agresí se odborníci zabývají nejenom proto, aby lépe porozuměli tomuto druhu lidského projevu, ale také proto, aby mohli nabídnout lidem prostředky, jimiž by dokázali agresi kontrolovat. Neboť není třeba zdůrazňovat, že agrese život člověku znepříjemňuje a její důsledky jsou, jak je patrné z historie, mnohdy fatální a nezvratitelné.

Čermák (1998) zmiňuje techniky, které se pro zvládání agrese používají:

- **Trest**

Trest je součástí právního systému většiny společností. Z dlouhodobé zkušenosti s trestem ve společnosti lze vyvodit závěr: Trest někdy agresi snižuje, avšak někdy ji naopak posiluje.

- **Katarze**

Hypotéza emocionální katarze vychází z tohoto předpokladu: Má-li člověk možnost nahradit přímou agresi nějakou jinou, neubližující činností, navíc činností dostatečně intenzivní, aby se vyrovnala intenzitě potencionální agrese, pak se sníží tenze a tendence otevřeně napadnout osobu, která provokovala, se zmenší.

- **Kognitivní techniky kontroly agrese**

Kognitivní komponenty (např. paměť, postoje, usuzování), v různé míře vstupující do agresivního chování, vybízejí k pokusům o kontrolu agrese.

- **Navození inkompatibilních odpovědí**

Člověk stejně jako ostatní živočichové není schopen reagovat dvěma inkompatibilními odpověďmi současně. Nemůže být například v depresi a současně v povznesené náladě. Jde o možnost redukování hněvu a otevřené agrese tím, že jedince vystavíme podnětům nebo událostem, které navozují afektivní stavy inkompatibilní s hněvem a agresí. Nejvíce účinné se zdají být: empatie neboli soucit s potencionální obětí, pocity lehké sexuální excitace a humor.

- **Trénink v sociálních dovednostech**

Někteří lidé nedokáží bezproblémově komunikovat, nevědí, jak sdělovat svoje přání druhým, nejsou citliví vůči emocionálním stavům jiných a neumějí odhadnout, kdy obtěžují své okolí. Jsou ve stavu neustálé frustrace a velmi často vzbuzují u druhých negativní emoce.

2.5 Bojové sporty

2.5.1 Sport

Sport je chápán jako všechna srovnávací a průpravná a zábavná motorika (Slepička, 2009).

„Sport je individuální nebo skupinová aktivita prováděná jako cvičení pro zábavu, často s prvky zkoušky fyzických schopností a ve formě soutěže. Sport se stal díky nárůstu volného času a masovým médiím globálním, sociálním, psychologickým a pedagogickým jevem“ (Hartl & Hartlová, 2004, 558).

Sport je tělesné cvičení, které se zaměřuje na soutěžení. Rozvoj vztahů a zábavná funkce ve sportu je často hlavním cílem lidí, kteří daný sport nevykonávají na vrcholové úrovni. Jsou to však celospolečensky velice důležité funkce a hodnoty (Slepička, 2009).

2.5.2

Úpolové sporty

V euro-americké kultuře vzniklo pojmenování úpolové sporty pro všechna bojová umění, která se stala soutěžní disciplínou. Toto pojmenování vzniklo na základě potřeby vymezit a zařadit tento specifický druh sportu mezi jiné soutěžní sporty.

„Úpoly jsou pohybové aktivity zacílené na kontaktní fyzické překonání partnera“ (Reguli, 2005, 7). Touto definicí se dostáváme k vymezení, kdy se část bojového umění stává sportem – úpolovým sportem.

Úpolové sporty i bojové umění mají také shodné funkce rozvíjení pohybu, zábavy a sociálních vztahů. Zásadní rozdíl však spočívá v soustředěnosti na sebe sama a smysl trénování. Úpolový sport se především orientuje na trénink tělesného cvičení za účelem soutěžení – buď překonat fyzicky svého sparringpartnera, nebo provést techniku lépe než ostatní soutěžící (podle určitých pravidel). Bojové umění se soustředí více na poznání sebe sama, rozvíjení svých schopností a praktické užívání dovedností v sebeobraně a moudrosti pro život v jeho celostním pojetí (Šmejkal, 2013).

2.5.3 Agrese a agresivita v bojových sportech

Většinou je názor veřejnosti takový, že ten kdo provozuje bojový sport, musí mít nutně sklony k agresivnímu chování. Někteří závodníci na nízké úrovni to potvrzují, protože pouze v této výkonnostní kategorii plně nezkušených boxerů a začátečníků se mohou uplatnit. Agrese je v boxu nutná, ale jen v případě, že sportovec potřebuje „dorazit“ soupeře. Tato situace nastane u naprosté většiny sportovců velice výjimečně. Proto je nezbytné zachovat klidnou hlavu. V lepším boxu nenajdete pouze agresivní jedince, je to přesně naopak, agresivitu musí ovládat. Agrese je emoce a emocí se v ringu musíte vyvarovat, jinak nemáte šanci uspět. Agresivní jedinec by zkušeného boxera v ringu neměl ohrozit. Ohrozí ho pouze v případě, kdy se mu povede náhodně trefený úder.

Agresivita je součástí lidského života ve všech formách. Na jedné straně hovoříme o tzv. přirozené agresivitě, kterou potřebujeme pro přežití, na druhé straně o agresivitě sportovní, která je potřebná pro podávání maximálních výkonů a která nás podněcuje k fandovství a k bojovým náladám. Vedle této pozitivní agresivity však stojí agresivita nesportovní, která byla dříve vázána pouze na sportovní diváky. Dnes je bohužel neustále častěji vidána na sportovištích a má mnohdy i velmi kruté následky. Sport patří pravděpodobně k jedinému „mírumilovnému“ prostředí, ve kterém agresivitu respektujeme. Přitom agresivitu ve sportu vnímáme velmi odlišně. Při zkoumání původu agresivity se objevilo množství psychologických přístupů, hledajících její původ zejména ve třech složkách osobnosti: v biologické, psychologické a sociální. V jistém slova smyslu nelze biologickou agresivitu zcela zapřít (k udržení života musel jedinec buď bránit svoje teritorium a rodinu, nebo lovit) (Blahutková & Sližik, 2014).

2.6 Box

Box je olympijským sportem s dlouhou tradicí, ovšem nepříliš potěšující pověstí. Tento sport provází mnoho předsudků, mýtů a odsuzující náhled veřejnosti. Bohužel k tomu přispěla nepříliš promyšleně budovaná image boxerů a poněkud zkreslující publicita. Boxeři, o kterých se mluví a mluvilo, byli především výtržníci a rebelové, kteří hledali přímou agresi jako odpověď na jakékoliv stresové situace. Média ochotně předkládala veřejnosti každou zprávu o nových výtržnostech těchto novodobých gladiátorů, neboť právě to veřejnost zajímá. Bojovník se spořádaným a nenápadným životem nikoho nezajímá. Bohužel, několik rebelů a výtržníků, kteří byli spojováni s boxem, udělalo tomuto sportu nepříliš povedenou reklamu, což vrhlo špatné světlo na všechny ostatní boxery (Miňovský, 2006).

2.6.1 Definice boxu

Box je bojový sport, při kterém se dva bojovníci snaží navzájem knokautovat za použití pravidly povolených úderů pěstmi. Sportovci jsou rozděleni podle váhových kategorií. V současnosti existuje mimo mužského také ženský box. Box rozdělujeme na amatérský (olympijský) a profesionální. Rozdíl je nejen ve výstroji, ale také v charakteru zápasu. Amatérský box trvá tři kola po třech minutách, zatímco profesionální box může trvat až dvanáct kol při stejném počtu minut v jednom kole. V obou případech je mezi koly minutová pauza. V současné době existuje pět celosvětových profesionálních boxerských asociací, a každá z nich pořádá vlastní souboje o titul mistra světa v každé váhové kategorii. Box je

nejvíce provozovaným individuálním sportem na světě.

Box je sportem, ve kterém zůstaly jako by zaseknuty zbytky takový ostrých střetů, jakými byli šerm šavlí nebo souboj pistolí. Někdo možná řekne: co je to za sport, když jeden chce druhého trefit pěstí? Jenomže ti dva v ringu proti sobě stojí čelem a jsou ve střehu. A to se v životě bohužel občas nestává a rány padají zezadu (Loněk & Švec, 2007).

2.6.2 Současné váhové kategorie - muži

Boxerské váhové kategorie platné od 1. září 2010:

- lehká muší - nad 46 kg do 49 kg
- muší - nad 49 kg do 52 kg
- bantamová - nad 52 kg do 56 kg
- lehká - nad 56 kg do 60 kg
- lehká welterová - nad 60 kg do 64 kg
- welterová - nad 64 kg do 69 kg
- střední - nad 69 kg do 75 kg
- polotěžká - nad 75 kg do 81 kg
- těžká - nad 81 kg do 91 kg
- supertěžká - nad 91 kg

2.6.3 Náročnost boxu

Box je jedním z nejnáročnějších sportů nejen díky obrovskému fyzickému zatížení, požadavkům na koordinační a senzomotorické schopnosti, kombinačním psychickým požadavkům atd., ale i díky velké psychické zátěži, kterou klade na boxera „předpoklad inkasovaných úderů“. Každý boxer si uvědomuje fakt, že v boxu padají údery převážně do hlavy a tyto údery bolí. Nikdo takové údery inkasovat nechce a snaží se jim zabránit, ale očekávání úderu má v mysli každý boxer. Tento fakt působí na každého, kdo vstupuje do ringu k zápasům, a ne každý se s tím dokáže vyrovnat (Miňovský, 2006).

2.7. Osobnost sportovce

Osobnost představuje individuální jednotu duševních vlastností, které jsou relativně stálé a v každé konkrétní situaci se projevují zcela typickým způsobem. Pojem osobnost je pojímána řadou vědních disciplín dosti odlišně, z různých aspektů, a většinou se věda shoduje na základním modelu osobnosti, který je vnímám jako základní paradigma psychologie. Proto tedy byl k pojmu osobnost zaveden tzv. faktor, který ovlivňuje naše chování a jednání, které je zcela jedinečné (Nakonečný, 1998).

Osobnost je individuální jednotka člověka: je to jednotka jeho duševních vlastností a dějů založená na jednotě těla a utvářená a projevující se v jeho společenských vztazích (Tardy, 1964).

2.7.1 Vliv sportu na osobnost člověka

Sport se stává fenoménem, který nás ovlivňuje celý život prostřednictvím různých forem. Pokud se člověk sám sportu nevěnuje, působí na něj denně řada okolností, které mu pohyb a sportovní aktivity přibližují. Ať to jsou média (zejména televize a internet), reklamy nebo vlastní sportující, kteří se kolem nás mohou běžně pohybovat, tak i vlastní přesvědčení o nutnosti pohybu pro každého jednotlivce ve vztahu ke zdraví. Tělo je hlavním prostředkem sebevnímání a sebepochopení, ale i interakce s okolím (Blahutková & Sližik, 2014).

2.7.2 Osobnostní rysy ve sportovních přístupech

Osobnostní rys je charakterizován jako psychická vlastnost osobnosti. Jedná se o dosti zásadní vlastnost člověka, která jej zcela specificky charakterizuje bez ohledu na jeho zaměstnání nebo zaměření. Typické jsou pro tyto vlastnosti psychické zvláštnosti jednotlivce, které jej zcela specifikují. Podle Nakonečného (1995) jsou rysy osobnosti popisné i vysvětlující pojmy. Rys může být chápán jako odlišující charakteristika osobnosti, která je relativně stabilní a stálá, přitom se právě touto charakteristikou lidé odlišují. Osobnost je potom chápána jako relativně setrvalý vzorec rysů a chování. Podle Hartla a Hartlové (2010) se jedná o charakteristickou vlastnost osobnosti.

2.7.3 Výběr sportovních talentů

Při výběru sportovních talentů musíme respektovat řadu faktorů, které mohou v budoucnosti ovlivnit výkonnost jednotlivce, překonávání rekordů i pokoření další hranice lidských možností. Bez využívání nových vědeckých poznatků by to však nebylo možné.

Pokud se zaměříme na výběr talentů, vždy musíme respektovat nadání a talent. Předpoklady ke sportovní činnosti máme vždy geneticky podmíněné a o dalším rozvoji potencionálního sportovního výkonu rozhoduje poctivý sportovní trénink a respektování všech znalostí biomedicínských věd, včetně kinematických a biomechanických poznatků. Pokud jsou do sportu přijímáni jedinci se sportovním talentem, existuje jistá záruka, že sportovec dosáhne předpokládaných výkonů. Bez tohoto základu je předpoklad maximálního sportovního výkonu nepřijatelný. Talent představuje soubor schopností, umožňujících dosáhnout nadprůměrných výkonů. Je pokládán za vrozený (Hartl & Hartlová, 2010). Sportovní talent se zaměřuje na maximální výkon ve sportu a je založen na řadě předpokladů. K nim patří tři skupiny činitelů, které tvoří osobnost sportovce:

- vrozené anatomicko-fyziologické předpoklady – ty jsou dány zejména geneticky a zaručují jistou výhodu oproti méně talentovaným sportovcům (ti však mohou svojí houževnatostí tyto sportovce předčít.
- životní prostředí předsportovní, sportovní a mimosportovní.
- společenskovochovné působení (zejména sociální učení).

2.7.4 Sociální učení

Sport jako společenský jev je úzce propojen se společností, přitom je svébytný. Ukazuje na společenské hodnoty, na sociální strukturu společnosti, na jednotlivce i na hodnotové orientace. Sport proniká do společenských struktur a je jejich odrazem (Sekot, 2008).

Každý sportovec je účastí ve sportu ovlivňován sociálním učením. Toto učení je specifické z hlediska sportovního vlivu, jelikož sport je jedinečný a může mít pozitivní účinky i u těch, kteří jsou sociálně společensky vyloučeni. Sociální učení se uskutečňuje pozorováním a modelováním chování, postojů a emocionálních reakcí druhých lidí. Toto chování se uskutečňuje prostřednictvím nepřetržitých a vzájemných interakcí mezi vlivy kognitivními, behaviorálními a vlivy širšího prostředí. Je zaměřeno na pozornost, paměť i motivaci (Hartl & Hartlová, 2010).

Podle Nakonečného (1995) se jedná o složitý proces osvojování a využívání sociální zkušenosti v psychické činnosti jedince, jeho základem je jak klasické, tak i operantní učení. Podněty, které jsou získávány klasickým podmiňováním a projevované například pochvalou,

uznáním a obdivem ve sportu častým, nabývají v sociální učení povahu sekundárního posilování a jsou zdrojem motivací. Tím se stávají sociálními operanty. Za sociální učení můžeme považovat i metody učení pokusem a omylem, které mohou přispívat k rozvoji osobnosti sportujícího.

2.7.5 Sportovní vzory

Děti a mládež mívají tendenci chovat se stejně jako jejich sportovní idoly. Mediálně známá osobnost způsobí, že se mladí sportovci snaží tuto osobnost napodobovat a chovat se jako tento vzor. Podle tohoto tvrzení je většina mladých sportovců přijímána jako lidé, kteří jsou ukázkou tvrdého sportovního tréninku, odolnosti, nezdolnosti, schopnosti zvládat těžké úkoly, vytrvalosti, spolupráce a tzv. sportovního přístupu. Lze tedy konstatovat, že mladí sportovci přispívají ke zdravé společnosti a jsou zárukou tzv. veřejnoprávního zdraví populace. Někteří bývalí sportovci zakládají sportovní školy, tréninková centra a sportovní kluby. Tito lidé jsou pro mládež výjimečnými vzory, jelikož tyto instituce řídí a podílejí se na výchově dětí a mládeže. Mladí touží po tom, aby se jim co nejvíce přiblížili, a snaží se o dosahování dobrých sportovních výkonů. Některé instituce jsou po významných sportovních ikonách pojmenovány a pro mnohé mladé sportovce je čest, že mohou tato zařízení navštěvovat.

Na druhou stranu můžeme sledovat, že i nevhodné chování sportovců ovlivňuje řadu nadějných talentů začínající sportovní generace, např. agresivní chování fotbalisty Řepky při sportovních zápasech. Pokud se vrcholoví sportovci chovají ve společnosti nevhodně a z tohoto chování profitují, mohou sportovní talenti i toto chování napodobovat. K popularitě negativních sportovních jevů přispívají zejména média, která se snaží o vytváření senzací. Právě tím negativně působí na mládež.

Myšlení, chování a jednání jednotlivce mohou ovlivňovat také tzv. skupinové vzory. V mnoha studiích bylo prokázáno, že přítomnost druhých ovlivňuje naše chování různými způsoby, zejména motivaci, aktivaci a úsilí vkládané do prováděné činnosti. Potom se objevuje tzv. skupinové myšlení. Toto myšlení působí především na rozhodování a objevuje se tehdy, když je skupinová koheze tak vysoká, že zabrání ostatním přicházet s vlastními nápady a myšlenkami. Výskyt skupinového myšlení může působit negativně na rozvoj

kreativity u dětí a mládeže tehdy, pokud jsou svázány rozhodováním jejich trenérů, cvičitelů, kapitánů a jiných (Slepička, 2009).

2.7.6 Láska ke sportu

Jednou ze základních otázek, které si pokládají sportovní experti, je problém sportovního zaměření a tzv. posedlosti konkrétní sportovní činností. Sportovní psychologové hledají odpovědi v řadě možností, přičemž na první místo staví rodinné tradice, které mladé sportovce nejvíce ovlivňují. Dále to může být aktuální sportovní dění, které zapříčiní příliv mládeže do tělocvičen.

Láska je v psychologii chápána jako jev multidimenzionální a mnohotvárný. Má biologickou, fyziologickou a sociální stránku. Například rodičovská láska může hrát ve sportu zcela zásadní postavení, pokud rodič chce pro svoje dítě to nejlepší a snaží se jej přivést ke sportu, o kterém si myslí, že bude pro dítě nejlepším stupněm seberealizace. Mnohdy tato rodičovská touha bývá naplněna a dítě si ke sportu vytvoří takový vztah, že se mu věnuje skutečně po celý život. Jindy může rodičovská láska vyvolat u dítěte nejen averzi ke sportu a vůbec ke všem pohybovým aktivitám, ale hlavně také averzi vůči rodičům samotným (Křivohlavý, 2002).

3 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

3.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem bakalářské práce je porovnat agresivní hodnoty u amatérských a rekreačních boxerů pomocí osobnostního inventáře B-D-I.

3.2 Výzkumné otázky

1. Jaká je hodnota agresivity podle dotazníků B-D-I u amatérských boxerů.
2. Jaká je hodnota agresivity podle dotazníků B-D-I u rekreačních boxerů.

4 METODIKA

4.1 Participanti

Účastníci výzkumu jsou muži, a to buď ti, kteří trénují pro seberealizaci – rekreační boxeři a dále amatérští boxeři, kteří nastupují do zápasů v amatérském (olympijském) boxu, všichni starší 18 let. Dotazníky vyplňovali respondenti v klubech Bc DTJ Prostějov a Bc Gambare Olomouc, z nichž většina byla rekreační boxeři. Snažil jsem se vybrat boxerskou špičku u nás, proto jsem jako respondenty u amatérského boxu vybíral extraligové a interligové boxery. Dotazníky byly individuální, kvůli pravděpodobnějšímu zisku upřímnějších informací. Dotazníky byly vyplňovány v období Prosinec 2014 – Květen 2015 a to písemnou nebo elektronickou formou.

4.2 Sběr dat

Sběr dat proběhl formou dotazování ve formě osobnostních inventářů B-D-I (Buss & Durkee Inventory). Boxeři vyplňovali tyto dotazníky ihned po tréninku nebo jim byly zaslány přes sociální sítě a poté mi je zpět vyplněné zaslali na email. Polootevřený osobnostní inventář B-D-I se skládá ze 75 různých tvrzení, na které respondenti odpovídají ano, pokud souhlasí a opravdu se takto chovají, nebo ne, pokud se chovají jiným způsobem, než je uvedeno. Vyplnění osobnostního inventáře zabere asi 20 minut. Otázky jsou podle svého charakteru rozděleny do osmi kategorií:

- 1) fyzická (přímá) agrese – definována jako fyzické násilí a hrubost vůči jiným osobám, ale nikoliv předmětům
- 2) nepřímá agrese – jedná se o chování zlomyslné a záměrně prováděné, které není zaměřené na konkrétní osobu nebo věc
- 3) iritabilita (popudivost) – rychlá reakce na malou negativní provokaci

- 4) negativismus – záporné chování, většinou zaměřené proti autoritám
- 5) resentment – pocit zlosti a beznaděje proti celému světu
- 6) podezíravost – paranoidní a hostilní chování vůči druhým lidem
- 7) verbální agrese – negativní styl a obsah řeči
- 8) pocity viny – sem patří výčitky vůči druhým, kterým jsme ukřivdili nebo ublížili

Osobnostní inventář B-D-I se dělí na dvě části. První je faktor hostility, kam spadají veškeré subtesty resentment, podezíravost, iritabilita a negativismus. Druhý je faktor agresivity, kam patří tyto subtesty: fyzická agrese, verbální agrese a nepřímá agrese. Subtest pocit viny se vyhodnocuje zvlášť.

4.3 Zpracování dat

Pro srovnání a výpočet osobnostního inventáře B-D-I se používají kombinace různých subtestů:

- součtem jednotlivých složek agresivity (1,2,7) vypočítáme celkovou agresivitu
- součtem jednotlivých složek hostility (3,4,5,6) vypočítáme celkovou hostilitu
- součtem složek 1 až 7 vypočítáme celkový výsledek testu B-D-I, tzn. součet agresivity i hostility.

Veškerá sesbíraná data jsem převedl do takové podoby, aby je bylo možné díky určitým softwarům kvalitně spočítat a zároveň vytvořit odpovídající graf. K tomuto vyhodnocení a zpracování statistických dat a výsledků byly použity softwary Microsoft Office Excel 2007 a Microsoft Office Word 2007. Můj výzkumný soubor činí 30 dotazovaných, z nichž je 15 amatérských a 15 rekreačních boxerů.

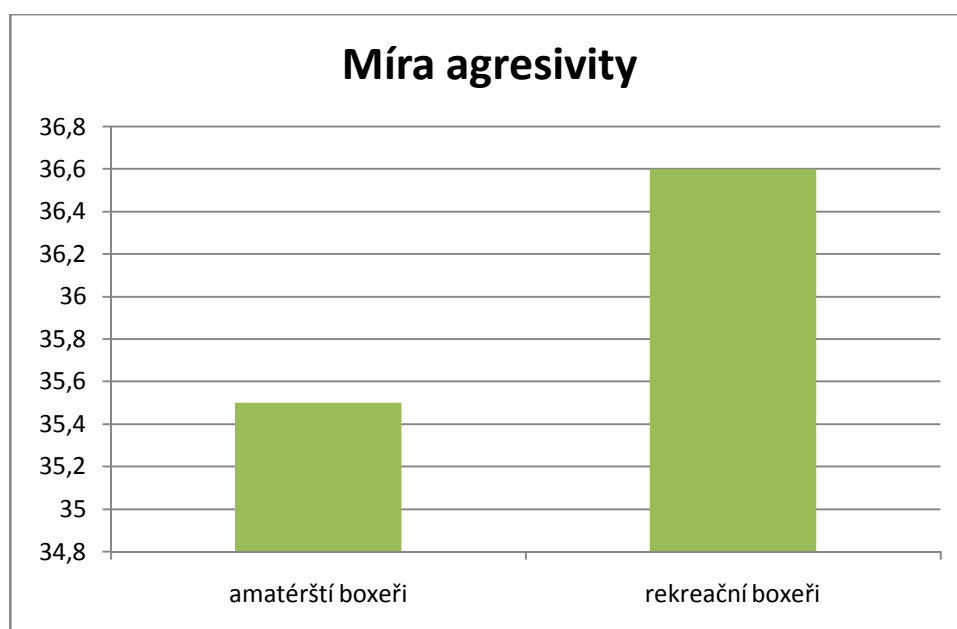
Výsledky zpracovaného dotazníku B-D-I jsou uvedeny v grafech.

5 VÝSLEDKY

5.1 Celkové výsledky agresivity

Po vyhodnocení součtů subtestů fyzické agrese, nepřímé agrese a verbální agrese získáme celkovou míru agresivity. Agresivitu jsme vyhodnocovali zvláště u amatérských a rekreačních boxerů.

Maximální dosažený počet bodů je 80 a hodnota přes 40 bodů už se hodnotí jako hodnota zvýšené celkové agresivity. Naměřené hodnoty jsou u obou skupin nižší, než je hodnota, která už je známkou agresivity. Aritmetický průměr u amatérských boxerů je 35,5 a u rekreačních boxerů je 36,6.

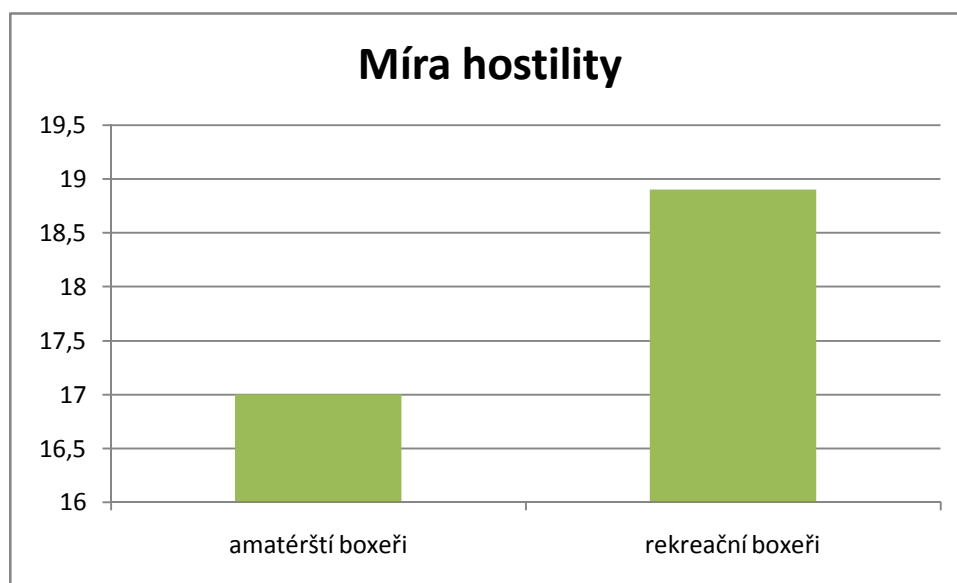
Po zjištění výsledků tedy můžeme říci, že jak amatérští, tak i rekreační boxeři neprojevili známky celkové agresivity, ale právě naopak. Rekreační boxeři skončili průměrně o 3,4 bodů pod hranicí celkové agresivity a amatérští boxeři o 4,5 bodů.

Po tomto závěru lze tedy říci, že amatérští i rekreační boxeři jsou pod úrovní celkové agresivity. Tímto obě skupiny potvrdily mé očekávání, že boxeři mají nižší výsledky u celkové agresivity, než by podle mého názoru většina populace očekávala.

5.2 Celkové výsledky hostility

Po vyhodnocení součtů subtestů iritabilita, negativismus, resentment a podezřavost získáme celkovou míru hostility. Hostilitu jsme vyhodnocovali zvláště u amatérských a rekreačních boxerů.

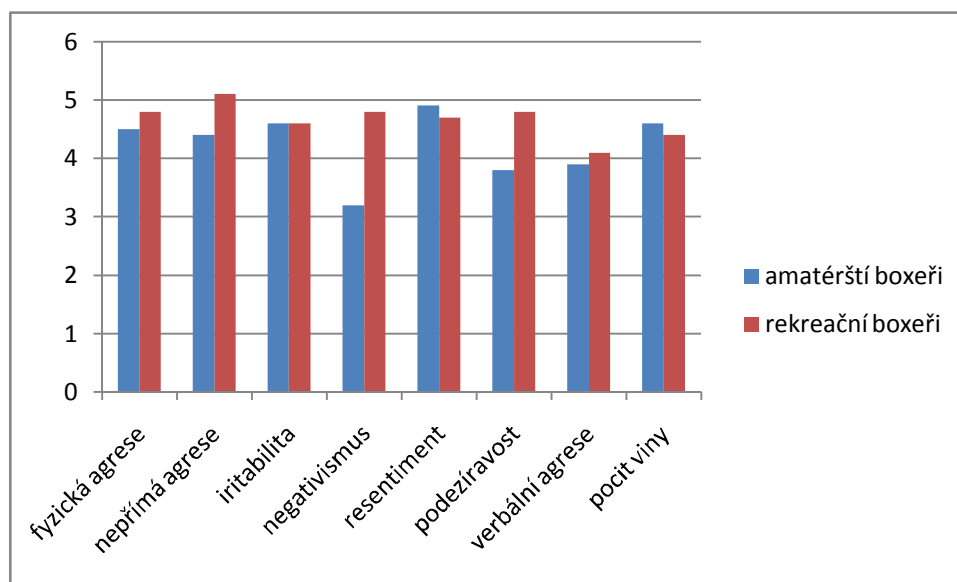
Maximální dosažený počet bodů je 40 a hodnota přes 20 bodů už se hodnotí jako hodnota zvýšené celkové hostility.

Amatérští boxeři dosáhly míry celkové hostility hodnoty 17, zatímco rekreační boxeři dosáhly míry 18,9 bodů. Poměrně význačný rozdíl mezi skupinami ovlivnila kategorie negativismus, kde rekreační boxeři mají vyšší míru agrese. Opět ani jedno družstvo nepřekročili hranici 20 bodů, takže se u nich nevyskytuje zvýšená hladina celkové hostility.

5.3 Celkové výsledky dotazníku B-D-I

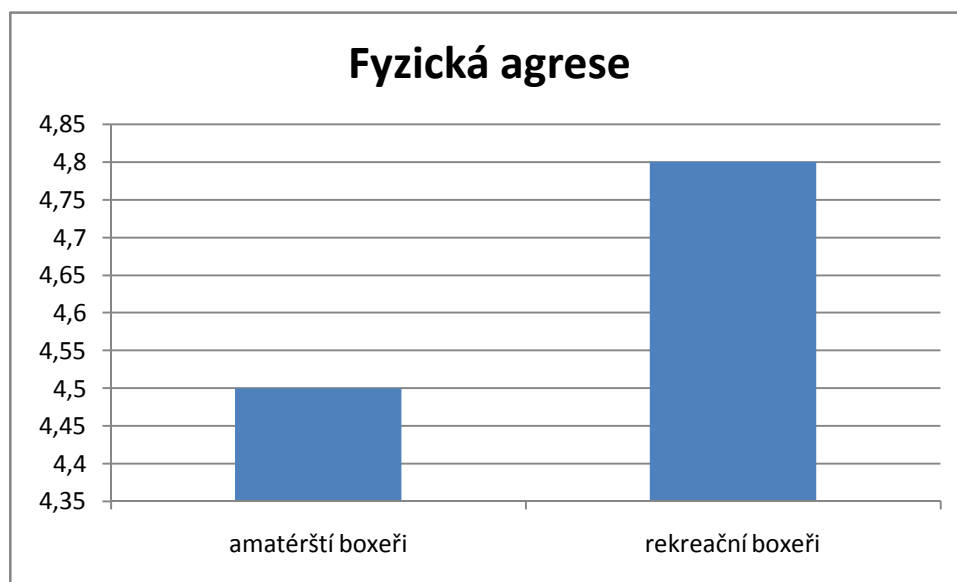
Celkově jsme vyhodnotili 8 subtestů pomocí osobnostního inventáře B-D-I. Každý subtest jsme vyhodnocovali zvláště u amatérských a rekreačních boxerů.

V každém dílčím subtestu lze dosáhnout maximální skóre 10 bodů. Zvýšená agresivita se vyznačuje u jednotlivých subtestů, pokud překročí skóre 5 bodů. Námi vyhodnocené výsledky u obou se pohybovaly mezi 3,2 – 5,1 body.

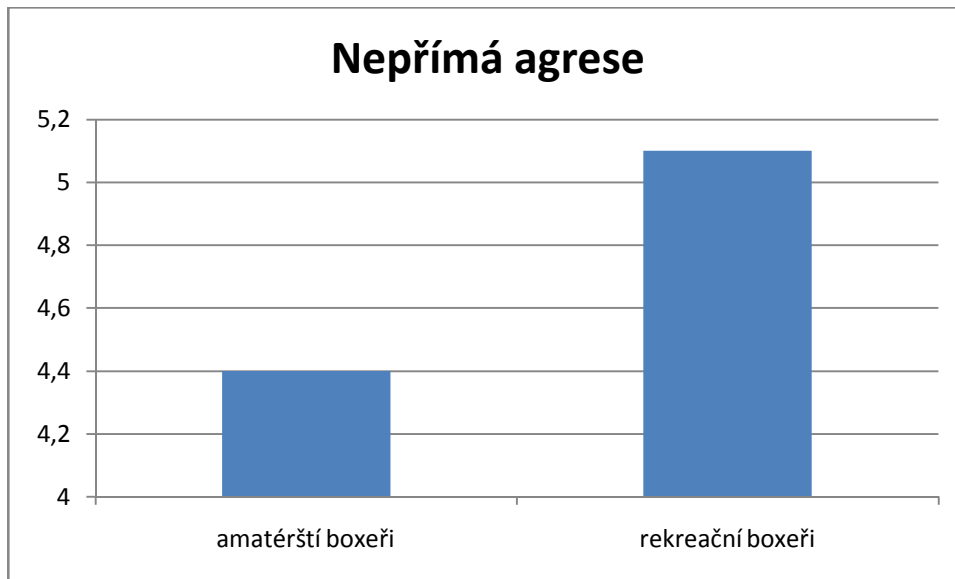
5.4 Výsledky jednotlivých subtestů

5.4.1 Fyzická agrese

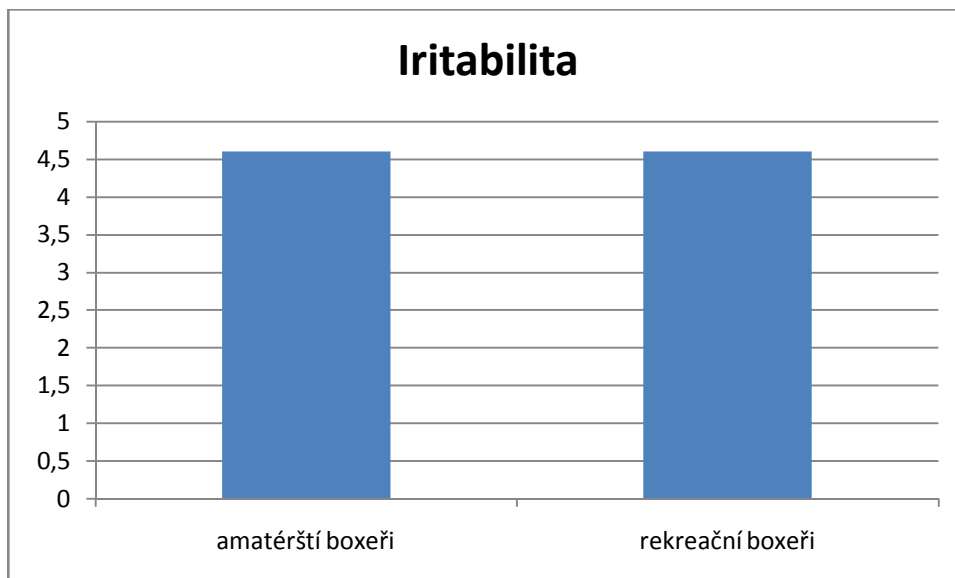
První pozorovaný subtest je fyzická agrese. Po výsledku testů se ukázalo, že u rekreačních boxerů je hodnota vyšší (4,8), než u amatérských boxerů (4,5), ale ani u jednoho souboru nepřesahuje skóre 5. Můžeme tedy říci, že celkově boxeři nemají zvýšenou míru fyzické agrese. Podle mého názoru jsou boxeři klidnější, protože box je kontaktní sport a své potenciální fyzické agrese se zbaví právě na tréninku nebo v zápase.

5.4.2 Nepřímá agrese

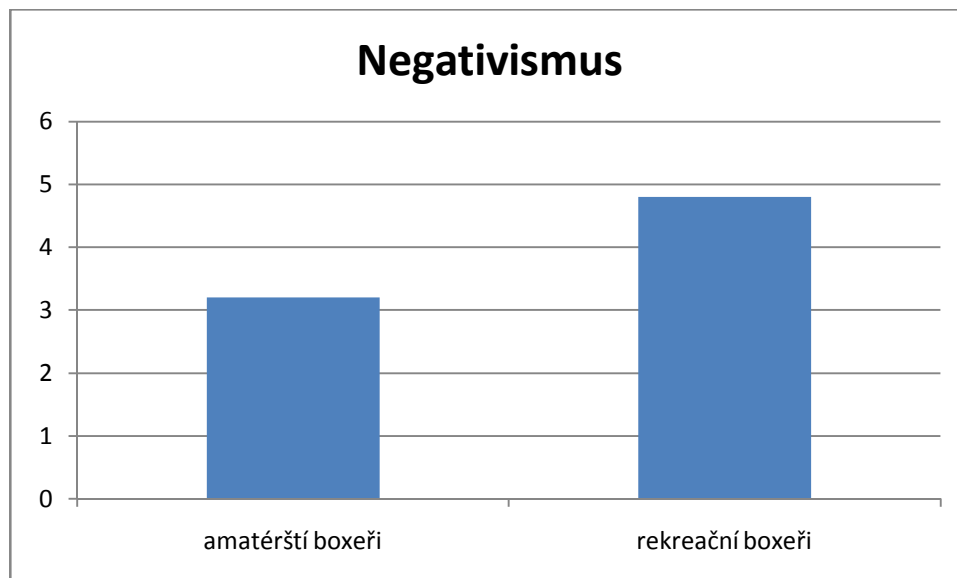
Nepřímá agrese je druhý pozorovaný subtest. U amatérských boxerů byla naměřena hodnota 4,4 a u rekreačních boxerů 5,1. U druhé skupiny (rekreačních boxerů) byl naměřen výsledek vyšší, než je hodnota 5, tedy zvýšená míra nepřímé agrese. Tato hodnota je jediná z celého hodnocení v osobnostním inventáři B-D-I, která přesahuje hodnoty 5, tedy zvýšené míry agresivity a zároveň je hodnotou nejvýše vyhodnocenou.

5.4.3 Iritabilita

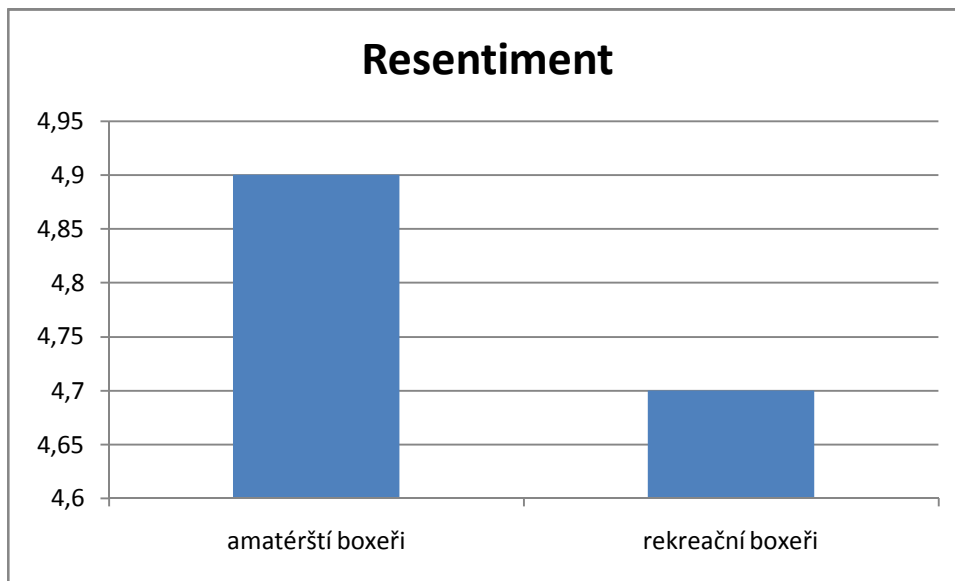
Dalším, třetím pozorovacím subtestem je iritabilita. U kontrolní skupiny amatérští boxeři skončilo hodnocení stejně jako u skupiny rekreační boxeři a to naměřenou hodnotou 4,5. Můžeme tedy říci, že celkově boxeři nemají zvýšenou míru iriability, protože ani jedna kontrolní skupina neměla po výpočtu aritmetického průměru hodnotu vyšší, než 5.

5.4.4 Negativismus

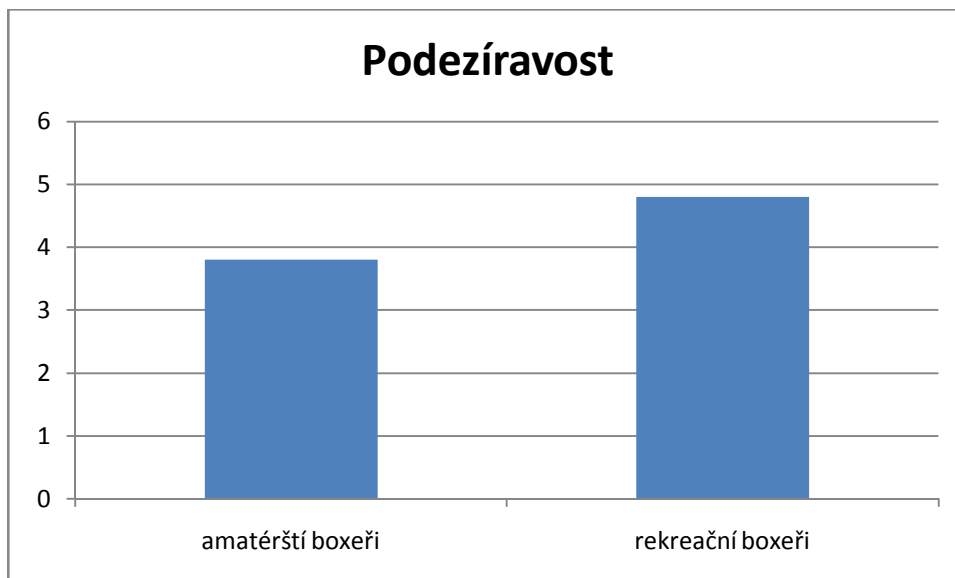
Negativismus je čtvrtý pozorovaný subtest. Opět byla u amatérských boxerů naměřena hodnota nižší (3,2), než u rekreačních boxerů (4,8), a to výrazně. Rekreační boxeři jsou těsně pod hranicí hodnoty 5, tedy pod hranicí zvýšené míry negativismu, ale stále této hodnoty nedosahují. Můžeme říci, že v tomto subtestu negativismus dochází k největší odchylce mezi dvěma kontrolními skupinami a to z celého hodnocení v osobnostním inventáři B-D-I.

5.4.5 Resentiment

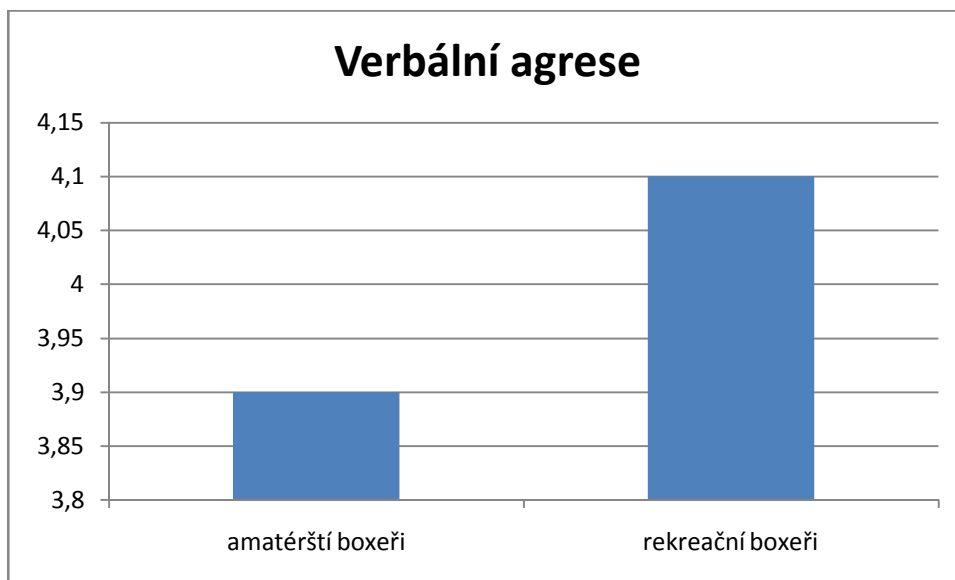
Pátou pozorovanou kategorií je resentment. Pouze v tomto subtestu a v subtestu pocitu viny jsme z celého hodnocení v osobnostním inventáři B-D-I naměřili vyšší hodnotu u amatérských boxerů (4,9). Je to tedy těsně pod hranicí hodnoty 5, ale stále můžeme konstatovat, že amatérští boxeři neprokazují zvýšenou míru resentmentu. Rekreačním boxerům jsme v tomto subtestu napočítali o něco málo nižší hodnotu, a to 4,7.

5.4.6 Podezíravost

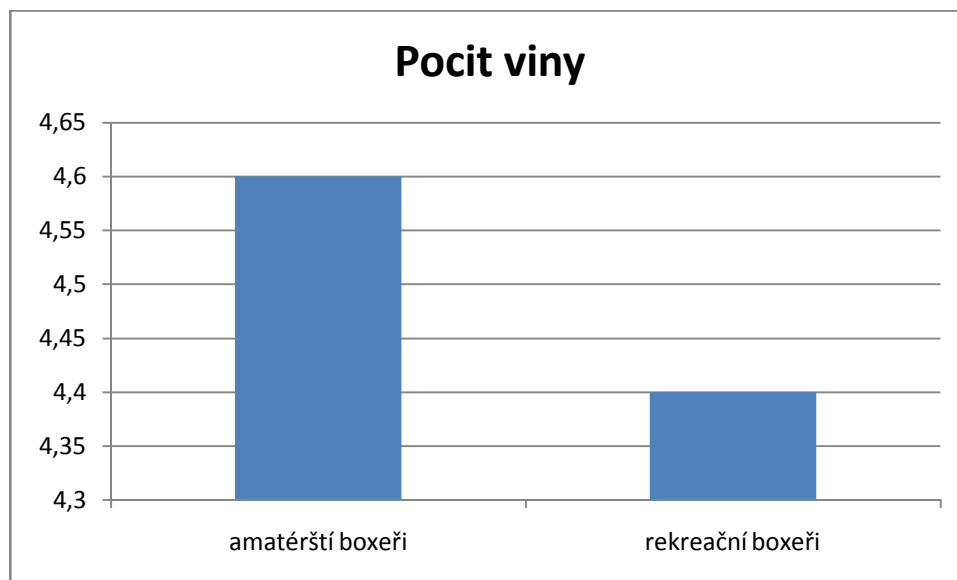
Dalším, šestým pozorovaným subjektem je podezíravost. Amatérským boxerům zde byla naměřena hodnota 3,8 a rekreačním boxerům 4,8. U obou skupin můžeme říci, že nedochází ke zvýšené míře podezíravosti, protože u obou kontrolních skupin hodnota nepřesáhla 5 bodů.

5.4.7 Verbální agrese

Předposledním, sedmým pozorovacím substestem je verbální agrese. Amatérští boxeři zde naměřili poměrně nízkou hodnotu, a to 3,9. Rekreační boxeři dosáhli hodnoty 4,1. Obě kontrolované skupiny nedosahují zvýšených výsledků, to znamená, že nedosahují zvýšené verbální agrese.

5.4.8 Pocit viny

Poslední, osmou kategorií je pocit viny. Pouze v tomto subtestu a v subtestu resentment jsme z celého hodnocení v osobnostním inventáři B-D-I naměřili vyšší hodnotu amatérských boxerů (4,6), než u rekreačních boxerů (4,4). Opět jsou obě skupiny pod hranicí hodnoty 5, takže neprokazují zvýšenou míru pocitu viny.

6 DISKUSE

V kapitole diskuse se pokusíme rozebrat dosažené výsledky ze získaných prací od dotazovaných respondentů a také je uvedeme do širších souvislostí, dále budeme porovnávat vztahy zjištěných výsledků.

Dotazník B-D-I je rozdělen do osmi částí: nejprve fyzická agrese, dále nepřímá agrese, iritabilita, negativismus, resentment, podezíravost, verbální agrese a pocit viny. Maximální možný počet bodů v jedné kategorii je 10 bodů, přičemž přesáhnutí hranice 5 bodů v daném subtestu poukazuje na zvýšenou agresi.

V prvním subtestu fyzické agrese jsme naměřili u obou kontrolovaných skupin pod 5 bodů, to znamená, že ani u jedné skupiny nemůžeme říci, že by měla zvýšenou agresi.

U druhé kategorie, a to nepřímé agrese jsme naměřili u amatérských boxerů hodnotu 4,4 a u rekreačních boxerů hodnotu 5,1 bodů. Pouze v tomto subtestu se překonala hranice 5 bodů a právě jen u jmenovaných rekreačních boxerů.

V další kategorii iriabilita, vyšly naměřené hodnoty 4,5 bodů, takže u obou skupin stejně.

V subtestu negativismus vyšli výrazně více agresivněji rekreační boxeři. Amatérským byla naměřena hodnota 3,2 bodů, zatímco rekreační skončili opět pod hranicí 5 bodů s hodnotou 4,8. V tomto subtestu je nejvyšší rozdíl mezi dvěma kontrolujícími skupinami, a to ze všech kontrolovaných subtestů. Rozdíl činí 1,6 bodů.

V 5 kontrolované kategorii resentment skončili amatérští boxeři o něco „výše“, než boxeři rekreační. Byla jim naměřena hodnota 4,9, zatímco rekreačním 4,7. Jedná se o nejvyšší naměřenou hodnotu u amatérských boxerů ze všech subtestů, ale stále podle této hodnoty nemůžeme hovořit o zvýšené agresivitě, hodnota je stále pod hranicí 5 bodů.

V subtestu podezíravost byla naměřena hodnota 3,8 u amatérských boxerů a 4,8 u rekreačních. Jedná se o druhý subtest s nejvyšším rozdílem mezi kontrolovanými skupinami a to 1 bod.

V předposlední kategorii verbální agrese skončili výsledky opět přívětivě pro obě skupiny boxerů a to u amatérských 3,9 a u rekreačních 4,1 bodů.

V posledním subtestu pocit viny byli vyhodnoceni amatérští boxeři 4,6 bodů a rekreační boxeři 4,4 body. Pouze v tomto subtestu a v subtestu resentment byli vyhodnoceni amatérští boxeři s o něco vyšší mírou zvýšené agrese.

Kromě jednoho výsledku u kategorie nepřímá agrese dopadli boxeři u všech kategorií pod hranicí 5 bodů, to znamená, že v drtivé většině neprojevují zvýšenou agresi. Tento

výsledek byl vyhodnocen u rekreačních boxerů. V sedmi z celkových osmi subtestů tedy neprokázali zvýšenou agresi. U amatérských boxerů se agresivita dokonce neprokázala v žádném z výsledků, čímž by se jistě dalo vyvrátit plno předsudků u běžné populace.

7 ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá problematikou agrese v úpolovém sportu – box. Pomocí osobnostního inventáře B-D-I jsme provedli osm subtestů a to subtest fyzické agrese, nepřímé agrese, iritability, negativismus, resentment, podezíravost, verbální agrese a pocit viny. Také jsme vyhodnotili celkové výsledky agresivity, hostility a celkové výsledky testu B-D-I u amatérských a rekreačních boxerů. V diplomové práci jsme zjistili, že amatérští boxeři neprokázali známky zvýšené agrese ani u jednoho testu z celkových osmi subtestů. Rekreační boxeři překonali hranici 5 bodů pouze u jedné kategorie – nepřímá agrese. Byla jim naměřena hodnota 5,1, čímž pouze minimálně překonali tuto hranici. Celkově tedy můžeme o boxerech říci, že nepatří mezi agresivní typy, ale právě naopak. Respondenti vyplňovali osobnostní inventář B-D-I buď elektronickou formou, nebo většinou ihned po tréninku. Je tedy možné, že právě v tréninkové jednotce se této agrese zbavují.

8 SOUHRN

Cílem bakalářské práce bylo popsat hladinu agresivity pomocí osobnostních inventářů B-D-I u amatérských a rekreačních boxerů, vyhodnotit a porovnat výsledky testů.

Zjistili jsme celkové výsledky testu B-D-I, celkovou agresivitu a celkovou hostilitu u amatérských a rekreačních boxerů a dále se zaměřili na jednotlivé subtesty u obou skupin.

Výzkumu se zúčastnili pouze muži, a to buď ti, kteří trénují pouze pro seberealizaci – rekreační boxeři a ti, kteří nastupují do zápasů v amatérském (Olympijském) boxu – amatérští boxeři. Všichni účastníci byli starší 18 let. V amatérském boxu jsme se snažili dotazovat pouze těch nejlepších tuzemských boxerů, pro zlepšení kvality konečných výsledků. Dotazníky byly vyplňovány v období Prosinec 2014 – Květen 2015 a pouze anonymní formou, pro zvýšení pravděpodobnosti upřímných odpovědí.

V teoretické části práce jsme si vysvětlili základní pojmy od agresivity, bojových sportů, až specificky po box a osobnost sportovce.

Zjistili jsme, že rekreační boxeři prokázali pouze v jednom subtestu známku zvýšené agrese a amatérští boxeři neprokázali žádnou známku agresivity.

9 SUMMARY

The aim of the bachelor thesis was to describe the level of aggression using personality inventories BDI for recreational and amateur boxers, evaluate and compare the results.

We found the overall B-D-I test results, overall aggressiveness and overall hostility at amateur and recreational boxers and focus on the individual subtests in both groups.

Research participated only men, either those who train only for themselves - recreational boxers and those who start in amateur (Olympic) boxing - amateur boxers. All participants were 18 years or older. In amateur boxing, we tried to interview only the best local boxers to improve the quality of the final results. Questionnaires were completed during the period December 2014 - May 2015, and only in anonymous form, to increase the probability of honest responses.

In the theoretical part, we explained the basic concepts of the aggression, martial arts, specifically the boxing and the personality of athlete.

We found out that recreational boxers demonstrated only in one subtest sign of increased aggression and amateur boxers have shown no signs of aggression.

REFERENČNÍ SEZNAM

- Berkowitz, L. (1993). *Aggression*. New York: McGraw-Hill, Inc.
- Blahutková, M. & Sližik, M. (2014). *Vybrané kapitoly z psychologie sportu*. Brno: Masarykova univerzita.
- Čermák, I. (1998). *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Nakladatelství Fakta.
- Čermák, I. (1999). *Lidská agrese a její souvislosti*. Žďár nad Sázavou: Fakta.
- Geist, B. (2000). *Psychologický slovník*. Praha: Nakladatelství Vodnář.
- Hartl, P., & Hartlová, H. (2000). *Psychologický slovník*. Praha: Portál.
- Hartl, P. & Hartlová, H. (2004). *Psychologický slovník*. Praha: Portál.
- Hartl, P., & Hartlová, H. (2010). *Psychologický slovník*. Praha: Portál.
- Hartl, P., Hartlová, H. & Nepraš, K. (2010). *Velký Psychologický slovník*. Praha: Portál.
- Hošek, V. (1992). *Psychologie odolnosti*. Praha: Karolinum.
- Křivohlavý, J. (2002). *Pozitivní psychologie*. Praha: Portál.
- Loněk, P. & Švec, M. (2007). *Zabijáci a gentlemani v ringu*. Praha: Fighters Publications.
- Miňovský, F. (2006). *Box*. Grada Publishing.
- Nakonečný, M. (1995). *Lexikon psychologie*. Praha: Vodnář.
- Nakonečný, M. (1995). *Psychologie osobnosti*. Praha: Academia.
- Nakonečný, M. (1998). *Sociální psychologie*. Praha: Academia.
- Pechová, O. (2011). *Psychologie agrese a destruktivity*. Univerzita Palackého v Olomouci.
- Reinisch, J. M., & Sanders, S. A. (1986). *A test of sex differences in aggressive response to hypothetical conflict situations*. *Journal of Personality and Social Psychology*.
- Reguli, Z. (2005). *Úpolové sporty*. Brno: Masarykova univerzita.
- Sekot, A. (2008). *Sociologické problémy sportu*. Praha: Grada.
- Sillamy, N. (2001). *Psychologický slovník*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Slepička, P., Hošek, V. & Hátlová, B. (2009). *Psychologie sportu 2*. Praha: Nakladatelství Karolinum.

Šmejkal, M. (2013). *Psychologie bojového umění*. Triton.

Tardy, V. (1964). *Psychologie osobnosti*. SPN.

Výrost, J., & Slaměnik, I. (1997). *Sociální psychologie*. Praha: ISV.

PŘÍLOHY

Dotazník B-D-I

ZAKROUŽKUJ:
AMATÉR nebo REKREANT

Jméno a příjmení
Věk Sport BOX

Před sebou máte 75 různých tvrzení. Pokud se chováte tak, jak je zde napsáno zakroužkujte ano, pokud se většinou nebo vždy chováte jinak, zakroužkujte ne. Dlouho nepřemýšlejte, většinou je nejlepší ta odpověď, která vás napadne jako první. Odpovídejte však upřímně a pravdivě.

1. Občas nedokážu zvládnout svoje nutkání ubližovat ostatním.	Ano Ne 1
2. O lidech, které nemá rád rozšiřuji někdy klepy.	Ano Ne 2
3. Snadno se rozčilím, ale brzo mě to přejde.	Ano Ne 3
4. Nežádá-li mě někdo o něco pěkným způsobem, neudělám co co po mně chce.	Ano Ne 4
5. Zdá se mi, že jsem ochuzován o něco, na co mám nárok.	Ano Ne 5
6. Víím, že lidé o mně rádi mluví za mými zády.	Ano Ne 6
7. Když nesouhlasím se svými přáteli, dám jim to jasně najevo.	Ano Ne 7
8. Když jsem náhodou někdy podváděl, trpěl jsem silnými výčitkami svědomí	Ano Ne 8
9. Nikdy nikoho neuhodím.	Ano Ne 9
10. Nikdy se tak nerozzlobím, že bych házel předměty.	Ano Ne 10
11. S lidmi mám vždy trpělivost.	Ano Ne 11
12. Když se setkám s nějakým pravidlem, které se mi nelíbí, svádí mě to, abych ho porušil.	Ano Ne 12
13. Zdá se mi, že ostatní mají ve všem větší štěstí než já.	Ano Ne 13
14. Dávám si pozor na lidi, kteří se ke mně chovají přátelštěji než jsem očekával	Ano Ne 14
15. Často zjišťuji, že s lidmi nesouhlasím.	Ano Ne 15
16. Někdy mám tak ošklivé myšlenky, že se za ně stydím.	Ano Ne 16
17. Když mne někdo uhodí, tak se neznám.	Ano Ne 17
18. Když jsem navztekaný, třískám dveřmi	Ano Ne 18
19. Bývám mnohem více podrážděný, než si o mě lidé myslí.	Ano Ne 19
20. Chová-li se ke mně někdo panovačně, dělám právě opak toho, co chce.	Ano Ne 20
21. Když si vzpomenu na to, co všechno jsem prožil, cítím se rozmrzele.	Ano Ne 21
22. Je mnoho lidí, kteří mě podle všeho nemají rádi.	Ano Ne 22
23. Když se mnou lidé nesouhlasí, dostávám se s nimi do sporu.	Ano Ne 23
24. Kdo se uleývá ve škole nebo na tréninku, toho musí trápit výčitky.	Ano Ne 24
25. Urazí-li někdo mne, nebo moji rodinu, říká si o výprask.	Ano Ne 25
26. Nikdy nedělám kanadské žertíky.	Ano Ne 26
27. Pění mi krev, když si ze mne někdo dělá legraci.	Ano Ne 27
28. Když mě někdo sekýruje, klidně si dám na čas, jen abych mu ukázal	Ano Ne 28
29. Skoro každý den se setkávám s někým, kdo je mi protivný.	Ano Ne 29
30. Zdá se mi, že řada lidí na mne žárlí.	Ano Ne 30
31. Vyžadují, aby lidé respektovali má práva.	Ano Ne 31
32. Skličuje mne, že jsem dělal málo pro své rodiče.	Ano Ne 32
33. Lidé, kteří člověka ustavičně obtěžují, si koledují o „jednu do nosu“.	Ano Ne 33
34. Když mám zlost, jsem rozmrzelý.	Ano Ne 34

35. Když se mnou jedná někdo nespravedlivě, nedám se tím otrávit.	Ano Ne 35
36. Když se na někoho rozhněvám, přestane pro mne existovat.	Ano Ne 36
37. Někdy mě šírá žárlivost, třebaže to na sobě nedávám znát.	Ano Ne 37
38. Někdy mám pocit, že se mi lidé posmívají.	Ano Ne 38
39. Nemluvíím sprostě, ani když mě někdo rozzlobí.	Ano Ne 39
40. Dělá mi starosti, zda mi bude odpuštěno, čím jsem se kdy provinil.	Ano Ne 40
41. Málokdy vracím ránu, dokonce i tehdy, uhoří-li mne někdo první.	Ano Ne 41
42. Když není po mém, bývám nevrly.	Ano Ne 42
43. Někdy mě lidé obtěžují už jen tím, že jsou kolem mne.	Ano Ne 43
44. Neznám člověka, kterého bych přímo nenáviděl.	Ano Ne 44
45. Mým heslem je - nikdy nedůvěřuj cizím lidem.	Ano Ne 45
46. Když mne někdo obtěžuje, řeknu mu, co si o něm myslím.	Ano Ne 46
47. Dělán mnohé věci po kterých mám výčitky svědomí.	Ano Ne 47
48. Když se rozzuřím, jsem schopen někoho zfackovat.	Ano Ne 48
49. Od svých 10. let jsem neměl výbuchy zlé nálady.	Ano Ne 49
50. Často si připadám jako sud prachu, který má už-už vybuchnout.	Ano Ne 50
51. Kdybych dal lidem najevo, co cítím, považovali by mě za člověka se kterým se dá těžko vyjít.	Ano Ne 51
52. Často mne zajímá, jaký důvod může někdo mít, když pro mne udělá něco dobrého.	Ano Ne 52
53. Kdy na mne někdo řve, řvu na něj taky.	Ano Ne 53
54. Nepodaří-li se mi něco, dělám si kvůli tomu výčitky.	Ano Ne 54
55. Dostávám se občas do rvačky.	Ano Ne 55
56. Vzpomínám si, že jsem měl takovou zlost, že jsem popadl co bylo po ruce a rozbil jsem to.	Ano Ne 56
57. Někdy jsem podrážděný a hádám se i pro maličkosti.	Ano Ne 57
58. Občas mám pocit, že je ke mně osud nespravedlivý.	Ano Ne 58
59. Myslíval jsem si, že většina lidí mluví pravdu, ale teď vím, že to tak není.	Ano Ne 59
60. Když se rozzuřím, říkám ošklivé věci.	Ano Ne 60
61. Ukřivdím-li někomu, pronásledují mne výčitky svědomí.	Ano Ne 61
62. Kdybych se měl uchýlit k fyzickému násilí, abych obhájil svá práva, samozřejmě to udělám.	Ano Ne 62
63. Někdy projevují svou zlost boucháním do stolu.	Ano Ne 63
64. Někdy bývám hrubý k lidem, kteří se mi nelíbí.	Ano Ne 64
65. Neznám takové nepřátele, kteří by si skutečně přáli ubližovat mi.	Ano Ne 65
66. Nedokázal bych někoho odkázat do patřičných mezí, i kdyby to potřeboval.	Ano Ne 66
67. Mám často pocit, že jsem nevedl správný život.	Ano Ne 67
68. Setkal jsem se s lidmi, kteří mě donutili se bit.	Ano Ne 68
69. Všední věci, nad nimiž se druzí rozčilují, mne nechávají klidnými.	Ano Ne 69
70. Obvykle nemám pocit, že by se mě snažili lidé provokovat nebo urážet.	Ano Ne 70
71. Často pronáším hrozby, které nemíním doopravdy.	Ano Ne 71
72. Když se hádám, tak se mi stává, že zesílím hlas.	Ano Ne 72
73. V poslední době jsem nějaký nabručený.	Ano Ne 73
74. Obyčejně skrývám své špatné mínění o jiných lidech.	Ano Ne 74
75. Raději nějakou věc uznám, než bych se kvůli ní hádal.	Ano Ne 75